

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9So/2/2017
Identifikačné číslo spisu: 5016200283
Dátum vydania rozhodnutia: 30.01.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:5016200283.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členov senátu JUDr. Judity Kokolevskej a Mgr. Viliama Pohančenika, v právnej veci navrhovateľa: C. K., nar. XX.XX.XXXX, bytom Q. X, I., zastúpeného advokátom JUDr. Jánom Vajdom, so sídlom Hviezdoslavovo námestie 201, Námestovo, proti odporkyni: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta č. 8 a 10, Bratislava, o starobný dôchodok, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 24Sd/68/2016-61 z 30. augusta 2016, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline č. k. 24Sd/68/2016-61 z 30. augusta 2016 m e n í tak, že rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X z 19. mája 2015 z r u š u j e a vec jej v r a c i a na ďalšie konanie.

Opravné uznesenie Krajského súdu v Žiline č. k. 24Sd/68/2016-95 z 15. novembra 2016 p o t v r d z u j e .

Navrhovateľovi p r i z n á v a náhradu trov konania z titulu trov právneho zastúpenia v sume 421,72 €, ktorú sumu je odporkyňa povinná zaplatiť navrhovateľovi na účet jeho právneho zástupcu, JUDr. Jána Vajdu, vedený v BRE Bank SA, pobočka zahraničnej banky mBank v SR, č. ú. Q..

Odôvodnenie

Krajský súd v Žiline rozsudkom č. k. 24Sd/68/2016-61 z 30.08.2016 potvrdil rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X z 19.05.2015, ktorým odporkyňa podľa § 21 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 100/1988 Zb.“) rozhodla, že navrhovateľovi naďalej patrí od 28.09.2008 starobný dôchodok v sume 12.338 Sk mesačne.

V odôvodnení rozsudku krajský súd uviedol, že na hodnotenie zamestnania navrhovateľa od 01.07.1961 do 14.07.1961 v II. pracovnej kategórii nebol zákonný dôvod, pretože navrhovateľ v tomto období nepracoval v II. pracovnej kategórii, keď aj v podaní zo dňa 08.10.2012 sám uviedol, že v roku 1961 nastúpil až 15.07. a predtým v lesnom závode pracoval od 01.04.1958 podľa potrieb zamestnávateľa. Krajský súd teda nemal preukázané, že pokiaľ navrhovateľ začal pracovať po dovŕšení 15. roku veku, od

01.04.1958 v lesnom závode vykonával do nástupu na Učňovskú školu lesnícku v Hornej Štubni (do 01.09.1960) len drevorubačské práce pri ťažbe dreva, ktoré v zmysle § 5 ods. 1 písm. b/ zákona č. 55/1956 Zb. o sociálnom zabezpečení spadali do II. pracovnej kategórie ako zamestnania vykonávané za zvlášť ťažkých pracovných podmienok. Podľa § 3 zákona č. 55/1956 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov je doba štúdia na strednej škole dobou zamestnania zaradenou v III. pracovnej kategórii. Pre hodnotenie doby zamestnania vo zvýhodnenej pracovnej kategórii je potrebné, aby išlo o výkon takých druhov prác, ktoré sú podľa príslušných rezortných zoznamov zaradené do zvýhodnenej pracovnej kategórie. Uviedol, že hodnotiť dobu štúdia v II. pracovnej kategórii nie je možné a nešlo o náhradnú dobu v zmysle § 5 ods. 4 zákona č. 55/1956 Zb.. V II. pracovnej kategórii bolo navrhovateľovi možné zhodnotiť len obdobie, ktoré má zamestnávateľom potvrdené v evidenčnom liste. Pracovné kategórie v dôchodkovom zabezpečení plnili funkciu „odškodnenia“ za riziká podstupené pri výkone zdraviu škodlivých a zdravie ohrozujúcich prác, a keďže v navrhovateľom namietaných obdobiach tento nevykonával prácu v II. pracovnej kategórii celý mesiac, nebolo možné ani hodnotiť celý mesiac v II. pracovnej kategórii. Keďže navrhovateľ podľa vystavených evidenčných listov o dobe zamestnania a zárobku v rokoch 1961 - 1963 pracoval ako sezónny pracovník a zároveň študoval, mohol pri lesníckych prácach v polesí Bobrov, Lesný závod Námestovo pracovať len v čase školských prázdnin, voľna, resp. praxe. Svedok G. B., ktorý pracoval na polesí Bobrov pri ťažbe dreva aj v roku 1960 toho času už nežije. Navyše z písomného vyjadrenia riaditeľa Lesov SR, š. p., odštepny závod Námestovo zo dňa 20.03.2015 krajskému súdu vyplynulo, že navrhovateľ nemohol byť zamestnaný v trvalom pracovnom pomere ako riadny zamestnanec, mohol vykonávať len sezónne práce počas prázdnin, prípadne v priebehu školského roka cez soboty alebo v čase voľna. Pracovné zmluvy sezónnych a kampaňových pracovníkov a pracovníkov na pravidelnú výpomoc sa archivovali len po dobu 5 rokov. Skutočnosť, že navrhovateľ by pred septembrom 1960 musel vykonávať výlučne prácu drevorubača (t. j. v období od nástupu do zamestnania dňa 01.04.1958 vo veku 15 rokov do nástupu na Učňovskú školu lesnícku v Hornej Štubni v septembri 1960, kedy mal 17 rokov) nemal krajský súd žiadnym dôkazom preukázané. Námietky navrhovateľa nepovažoval za opodstatnené a nezistil dôvod na doplnenie dokazovania vyžiadanim pracovných zmlúv navrhovateľa od 01.01.1960 do 31.12.1963 z lesníckych archívov, jeho pracovných náplní a mzdových listov tak, ako to žiadal právny zástupca navrhovateľa. Keďže v dávkovom spise odporkyne sa nachádza aj kópia evidenčného listu o dobe zamestnania zárobku G. B. zo dňa 12.04.1963 za rok 1960, nepovažoval za potrebné vyžiadať jeho dávkový spis tak, ako to právny zástupca navrhovateľa na pojednávaní navrhol.

Rozsudok krajského súdu napadol navrhovateľ včas podaným odvolaním, v ktorom uviedol, že na pojednávaní krajský súd vyhlásil rozsudok tak, že potvrdil rozhodnutie z 19.05.2016 a v písomnom vyhotovení rozsudku uviedol, že potvrdzuje rozhodnutie z 19.05.2015. Dôvodil, že súd je vyhláseným rozsudkom viazaný a nemôže ho zmeniť alebo opraviť. Písomné vyhotovenie rozsudku krajského súdu nie je totožné s vyhláseným znením. Viazanosť znamená, že súd už nemôže rozhodnúť inak ako rozhodol a nemôže sa od výroku, ktorý ústne predniesol odchýliť. Súd prvého stupňa pri vydávaní tohto rozhodnutia nepostupoval podľa platnej súdnej judikatúry, čo v odôvodnení rozsudku nijako nevysvetlil. Neboli preto splnené podmienky na vydanie opravného uznesenia a jeho vydaním bolo porušené právo na spravodlivý súdny proces. Ďalej uviedol, že súd prvého stupňa sa riadne nevysporiadal s argumentmi uvedenými v jeho písomnom vyjadrení zo dňa 29.08.2016. Rozsudok krajského súdu považoval za nepreskúmateľný, v ktorom sa krajský súd nevysporiadal so všetkými námietskami navrhovateľa.

Odporkyňa sa k podanému odvolaniu nevyjadřila.

Podľa § 492 ods. 1 zákona č. 162/2015 Zb. Správneho súdneho poriadku konania podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Dňom 01.07.2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“).

Podľa § 492 ods. 1 SSP konania podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté

predo dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

V súlade s citovaným ustanovením najvyšší súd v konaní postupoval podľa ustanovení zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „OSP“).

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) preskúmal napadnutý rozsudok bez pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 OSP a dospel k záveru, že odvolanie je dôvodné.

Predmetom konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporokyne č. 430 124 7290 0 z 19.05.2015, ktorým rozhodla, že navrhovateľovi naďalej patrí od 28.09.2008 starobný dôchodok v sume 12.338 Sk mesačne.

Z preskúmaného rozhodnutia vyplýva, že navrhovateľovi bola zhodnotená v spornom období kalendárnych rokov 1961 až 1963 v plnom rozsahu v II. pracovnej kategórii doba od 15.07.1961 do 28.07.1961, od 01.08.1961 do 29.08.1961, od 16.06.1962 do 29.06.1962, od 02.07.1962 do 31.07.1962, od 01.08.1962 do 18.08.1962, od 28.01.1963 do 31.01.1963 a od 01.02.1963 do 09.02.1963 a doba základnej vojenskej služby od 01.08.1963 do 30.09.1965.

Nebolo sporné, že aj od 01.07.1963 do 31.07.1963 navrhovateľ podľa Prílohy k žiadosti o dôchodok vykonával zamestnanie zaradené do II. pracovnej kategórie.

Podľa § 3 ods. 1 zákona č. 55/1956 Zb. o sociálnom zabezpečení na dávky dôchodkového zabezpečenia podľa tohto dielu zákona majú nárok:

- a) zamestnanci,
- b) domácki robotníci,
- c) žiaci učilísk štátnych pracovných záloh,
- d) učni,

poistení podľa predpisov o nemocenskom poistení zamestnancov, ako i pozostalí po zamestnancoch.

Podľa § 6 ods. 2 bod 2. zákona č. 55/1956 Sb., ak bol zamestnanec zamestnaný alebo poistený (odsek 1) aspoň rok, započítavajú sa - ak neustanovuje tento zákon alebo predpisy podľa neho vydané inak - do doby zamestnania v III. pracovnej kategórii tieto náhradné doby v období od 01.10.1948:

- a) doba prípravy na povolanie po skončení povinnej školskej dochádzky štúdiom na výberových a vysokých školách, doba vedeckej aspirantúry, ako i doba odborného alebo politického školenia,
- b) doba vojenskej služby v československých ozbrojených silách a vo spojeneckých armádach,
- c) doba výcviku alebo školenia pre nové zamestnanie vykonávaných so súhlasom orgánu sociálneho zabezpečenia,
- d) doba, po ktorú mal zamestnanec nárok na peňažné dávky nemocenského poistenia poskytované namiesto mzdy,
- e) doba, po ktorú žena sa starala o dieťa (§ 24) mladšie ako osem rokov alebo o maloletého, ktorý pre svoj trvale nepriaznivý zdravotný stav potreboval stálu starostlivosť.

Podľa § 5 ods. 4 zákona č. 55/1956 Sb. náhradné doby (§ 6 ods. 2) sa započítavajú ako doba zamestnania v I. (II.) pracovnej kategórii, ak bolo také zamestnanie prerušené len nimi.

V zmysle § 5 ods. 1 zákona č. 31/1953 Sb. výberovými školami sú odborné školy, do ktorých môžu byť prijatí absolventi osemročnej strednej školy alebo ôsmeho postupného ročníka jedenásťročnej strednej školy. Navrhovateľ neštudoval na výberovej škole, preto obdobie jeho štúdia nemožno považovať za náhradnú dobu podľa § 6 ods. 2 bod 2. písm. a/ zákona č. 55/1956 Sb., ktorú by bolo možné hodnotiť ako náhradnú dobu.

Podľa § 170 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení zaradenie zamestnania vykonávaného pred 01.10.1988 do I. alebo II. pracovnej kategórie sa určuje po 30.09.1988 podľa tohto zákona, ak je to pre občana výhodnejšie a nevznikol mu nárok na dôchodok pred 01.10.1988; pokiaľ však bolo

zaradenie zamestnania vykonávaného pred 01.10.1988 výhodnejšie podľa predpisov platných počas výkonu zamestnania, určuje sa do 30.09.1988 zaradenie podľa týchto predpisov.

Podľa § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie sa zachovávajú.

Podľa § 3 ods. 1 veta prvá nariadenia vlády Československej socialistickej republiky č. 117/1988 Zb. doba štúdia žiaka stredného odborného učilišťa pripravovaného pre zamestnanie I. (II.) pracovnej kategórie sa započítava ako doba zamestnania tejto pracovnej kategórie, ak sa praktické vyučovanie uskutočňuje pravidelne na pracoviskách alebo v prevádzkach, kde sa vykonávajú zamestnania I. (II.) pracovnej kategórie.

Odporkyňa v konaní tvrdila, že v II. pracovnej kategórii začal navrhovateľ pracovať v roku 1961 len ako sezónny pracovník v období od 15.07. do 28.07. a od 01.08. do 29.08.1961. V zmysle § 3 zákona č. 55/1956 Zb. hodnotila dobu jeho štúdia v rámci III. pracovnej kategórie. Vzhľadom na štúdium od 01.09.1960 do 30.06.1963 tvrdila, že nemohol byť zamestnaný ako riadny zamestnanec, ale len sezónne.

Navrhovateľ žiadal zhodnotiť roky jeho „štúdia“ v II. pracovnej kategórii a tiež žiadal zhodnotiť roky štúdia na Lesníckej učňovskej škole a 6 týždňov prázdnin.

Pokiaľ odporkyňa i krajský súd vychádzali len z ustanovenia § 3 zákona č. 55/1956 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov, podľa ktorého je doba štúdia na strednej škole dobou zamestnania zaradenou v III. pracovnej kategórii, svoj záver založili na nedostatočnom zistení skutočného stavu.

V školskom roku 1960/1961 (od 01.09.1960 do 30.06.1961) navrhovateľ bol podľa vysvedčenia učňom v 1. ročníku Učňovskej školy lesníckej v Hornej Štubni; podľa uvedeného vysvedčenia uzavrel učebnú zmluvu [zákon č. 89/1958 Zb. o výchove dorastu na povolanie v učebnom pomere (Učňovský zákon)] so Štátnymi lesmi, Lesný závod Námestovo, Podnikovým riaditeľstvom Žilina, Lesy SR.

Od 01.09.1961 do 30.06.1963 navrhovateľ navštevoval Lesnícku majstrovskú školu v Liptovskom Hrádku. Toto štúdium nadväzovalo na štúdium na Lesníckej učňovskej škole. Z vysvedčenia o absolvovaní 1. ročníka tejto školy, priloženého k žiadosti o dôchodok vyplýva, že bolo predložené aj Štátnym lesom v Žiline, Lesný závod v Námestove. Uvedená skutočnosť nasvedčuje tomu, že aj štúdium na Lesníckej majstrovskej škole bolo vykonávané v rámci vyššie uvedenej učebnej zmluvy a podľa zákona č. 89/1958 Zb..

Odvolačiaci súd dospel k záveru, že odporkyňa vo veci rozhodla na základe nedostatočne zisteného skutočného stavu, lebo sa nedostatočne zaoberala charakterom štúdia a obsahom prípravy navrhovateľa na ďalšie povolanie z hľadiska § 3 ods. 1 veta prvá nariadenia vlády Československej socialistickej republiky č. 117/1988 Zb. nielen na Učňovskej škole lesníckej v Hornej Štubni, ale aj v Lesníckej majstrovskej škole v Liptovskom Hrádku. Z histórie uvedenej školy, uvedenej na www.slslhr.sk pritom vyplýva, že „nedostatok kvalifikovaných pracovníkov v slovenskom lesnom hospodárstve si znovu vynútil zriadiť nižšie lesnícke školstvo“. Zistenie charakteru štúdia a obsahu prípravy za podmienok uvedeného § 3 môžu byť právne významné pre hodnotenie doby štúdia žiaka stredného odborného učilišťa i štúdia na Lesníckej majstrovskej škole v II. pracovnej kategórii.

Z uvedených dôvodov najvyšší súd rozsudok krajského súdu podľa § 250ja ods. 3 veta prvá v spojení s § 250l ods. 2 a § 250j ods. 2 písm. a/ a c/ OSP zmenil tak, že rozhodnutie odporkyne zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Samosudkyňa krajského súdu opravným uznesením č. k. 24Sd/68/2016-95 z 15.11.2016, opravila chybu v písaní v zápisnici z pojednávania zo dňa 30.08.2016 tak, že správne má znieť: „Rozhodnutie odporkyne Sociálnej poisťovne, ústredia Bratislava č. XXX XXX XXXX X zo dňa 19.05.2015

potvrďuje.“.

Navrhovateľ sa voči tomuto opravnému uzneseniu odvolal, keď tvrdil, že mu bolo vydaním opravného uznesenia odňatá možnosť konať pred súdom. Na pojednávaní bolo podľa jeho názoru vyhlásené, že krajský súd potvrdzuje rozhodnutie odporkyne zo dňa 19.05.2016 a krajský súd účastníkom nepreukázal nesúlad zápisnice a vyhláseného znenia rozsudku.

Podľa § 40 ods. 3 OSP predseda senátu alebo samosudca opraví v zápisnici chyby v písaní a iné zrejme nesprávnosti. Predseda senátu alebo samosudca rozhoduje aj o návrhoch na doplnenie zápisnice a o námietkach proti jej zneniu. Každá námietka účastníka konania proti zneniu zápisnice, vedeniu konania alebo správania účastníkov konania, ktorej súd nevyhovel, musí byť v zápisnici uvedená.

Oboznámením sa so zvukovým záznamom z pojednávania, odvolací súd zistil, že rozsudok bol krajským súdom vyhlásený tak, že krajský súd potvrdil rozhodnutie odporkyne zo dňa 19.05.2015. K chybe v dátume rozhodnutia odporkyne došlo iba v prepise záznamu o pojednávaní z 30.08.2016 do zápisnice.

Samosudkyňa krajského súdu chybu v písaní v zápisnici opravila vydaním opravného uznesenia č. k. 24Sd/68/2016-95 z 15.11.2016, čím chybu v písaní odstránila. Navyše je jednoznačné, že predmetom preskúmania v súdnom konaní bolo rozhodnutie odporkyne zo dňa 19.05.2015 a v správnom konaní o starobnom dôchodku nebolo vydané žiadne rozhodnutie dňa 19.05.2016. Preto chyba v písaní v zápisnici nespôsobila žiadnu zmätočnosť rozhodnutia, ani ňou nebola odňatá možnosť konať pred súdom. Hoci OSP na opravu chyby v písaní v zápisnici výslovne nevyžaduje vydanie opravného uznesenia, takýto postup nemožno považovať za nesprávny, skôr prispievajúci k jednoznačnosti a zrozumiteľnosti danej opravy zápisnice. Uvedené opravné uznesenie preto odvolací súd potvrdil.

Náhradu trov konania odvolací súd úspešnému navrhovateľovi priznal v celkovej výške 421,27 € z titulu trov právneho zastúpenia, a to za 4 úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie vo veci samej z 29.08.2016, účasť na pojednávaní krajského súdu a za podanie odvolania proti rozsudku) po 66,00 € + 4 x režijný paušál 8,58 €, náhradu cestovného autobusom na pojednávanie z Námestova do Žiliny a späť v sume 9,00 € a náhradu za stratu času za 8 polhodín x 14,30 €. Priznanú náhradu je odporkyňa povinná zaplatiť na účet právneho zástupcu navrhovateľa vedený v: BRE Bank Sa, pobočka zahraničnej banky v Slovenskej republike m Bank v SR, č.ú. SK XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX v lehote tridsiatich dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

Odvolací súd nepriznal navrhovateľovi náhradu trov za podanie odvolania proti opravnému uzneseniu, lebo v tejto časti bol v odvolacom konaní neúspešný.

Tento rozsudok bol prijatý pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.